

1. Geen strijd tegen vlees en bloed

Introductie

De strijd tegen vlees en bloed herkennen we allemaal. Denk maar aan onenigheid, ruzie, spanningen, geweld, oorlog, etc. Al deze vormen van strijd spelen zich tussen mensen af, mensen van vlees en bloed. Deze strijd is heel zichtbaar. Toch gaat het uiteindelijk niet om deze zichtbare strijd, maar veel meer om de onzichtbare en geestelijke strijd, die zich daarachter afspeelt. Het is zelfs zo, dat als wij focussen op onze strijd tegen vlees en bloed, dat wij dan de verkeerde vijand bevechten en we de strijd al zo goed als verloren hebben. Daarover willen we in dit stuk gaan nadenken.

De geestelijke strijd

Het meest expliciete vers over de geestelijke strijd treffen we aan in Efeze 6:12:

Want wij hebben de strijd niet tegen vlees en bloed, maar tegen de overheden, tegen de machten, tegen de wereldbeheersers van de duisternis van dit tijdperk, tegen de geestelijke machten van het kwaad in de hemelse gewesten.

In dit vers staat expliciet geschreven dat onze strijd niet tegen vlees en bloed is, maar tegen de geestelijke machten in de hemelsferen. Er gaat kennelijk een onzichtbare strijd schuil achter alle zichtbare strijd. Hoeveel strijd we ook kunnen hebben met mensen, eigenlijk zijn het de geestelijke machten daarachter, die mensen tegen elkaar uitspelen. En dat is heel belangrijk om te weten, anders bevechten we de verkeerde vijand.

Stel je voor dat het ene land het andere land wil bevechten, maar niet in een openlijke oorlog. Dan kunnen zij bijvoorbeeld hackers opleiden of inhuren, die infiltreren in de computersystemen van het andere land. Die hackers kunnen spioneren of dingen saboteren. Als het andere land niet op de hoogte is van deze dingen, dan kunnen ze hun pijlen helemaal gaan richten op de hackers, maar daar winnen ze niet veel mee. Wanneer ze de één ontdekken, zal er wel weer een volgende gestuurd worden. De daadwerkelijke vijand, het buurland, kan rustig zijn gang blijven gaan om nieuwe aanvallen en tactieken op te zetten. De strijd wordt dan gevoerd met de verkeerde vijand.

Zo is het ook gesteld met het rijk van satan. Hij voert een geheime oorlog, waarvan velen niet goed genoeg op de hoogte zijn. Hij stuurt mensen met leugens en roddelpraatjes, hij infiltreert in gemeentes van Christus, hij vuurt slechte gedachtes af op jouw gedachtes, etc. Zo blijft hij jou aanvallen, zodat je niet vruchtbaar kunt worden voor Gods Koninkrijk en je niet kunt ontwikkelen als kind van God. Zolang je jezelf helemaal blijft richten op de vijanden van vlees en bloed, zul je deze strijd niet kunnen winnen. Satan lacht in zijn vuistje, als hij ziet dat hij onopgemerkt zijn gang kan gaan. Zolang het licht niet over zijn werken schijnt, kan hij een heel eind komen. Maar zodra hij ontmaskert wordt, heeft hij geen macht meer.¹ Hij is de vader van de leugen². Hij werkt altijd onder een dekmantel, in de duisternis. De Waarheid van God is Jezus. Hij is het Licht, dat satan ontmaskert en overwint.

Nu maken mensen wel keuzes en zij zijn daar ook verantwoordelijk voor te houden. Zij zijn niet alleen speelballen van satan en zijn rijk. Dit betekent ook dat een deel van onze strijd wel degelijk met vlees en bloed kan zijn. Mensen kunnen ons nare dingen aandoen en kunnen ook als vijanden tegenover

¹ Johannes 3:19-21.

² Johannes 8:44.

elkaar komen te staan. Toch is het goed om te beseffen dat dit nooit de diepste strijd is. Hoezeer mensen ook onze vijanden kunnen zijn, zij worden door satan gebruikt om ons aan te vallen en te verwonden. Hij maakt gebruik van onze zwaktes en slechte keuzes, om zijn rijk te bouwen. Er mag aandacht zijn voor de strijd tegen vlees en bloed, maar dit mag nooit onze belangrijkste focus worden. Uiteindelijk zijn wij mensen, die ofwel gebonden zijn door satan en het kwaad, ofwel bevrijd zijn door het bloed van Jezus. En dat is de diepste waarheid en ook strijd, die er is.

Zelfs gelovigen kunnen bij tijden door satan gebruikt worden, om anderen aanstoot te geven of te bezeren. Als wij geloven in Jezus en met Hem wandelen, dan wil dat nog niet zeggen, dat we meteen volmaakt zijn. We hebben nog zwaktes en slechte dingen, die in ons leven zijn overgebleven. En dat kan de boze in zijn voordeel gebruiken. Laten we dus niet meteen naar een ander wijzen, als het gaat om geestelijke strijd, maar allereerst naar onszelf kijken.

De geestelijke strijd speelt zich dan ook voor een groot deel af in ons denken. Het is een strijd, die we niet in de eerste plaats met anderen voeren, maar juist binnen in onszelf. De Heilige Geest wil onze gedachtes en motieven gaan heiligen. Satan vuurt juist pijlen op ons denken af, om ons tot slechte gedachtes en handelingen te verleiden. De grootste strijd speelt zich dus van binnen, in ons denken af. En dat is belangrijk om in te zien, anders dreigen we de strijd bij voorbaat al te verliezen. We moeten ons wapenen tegen een onzichtbare vijand. Daar willen we in deze serie onderwijsdocumenten mee aan de slag gaan.

Waarom moet er geestelijke strijd bestaan?

Als God almachtig en goed is, waarom bestaat er dan toch zoets als geestelijke strijd? God kan de overwinning op de vijand makkelijk behalen, dus waarom maakt Hij geen einde aan de geestelijke strijd? Op deze vraag zijn allerlei antwoorden te geven. Een eerste antwoord is dat God de vrije wil heeft geschapen. Hij wilde dat engelen en mensen een vrije wil zouden hebben om vóór of tegen Hem te kiezen. God had de mensen ook als marionetten in zijn poppenspel kunnen scheppen, die altijd de juiste keuzes maken, maar dan zou God geen ware 'medespelers' op het wereldtoneel hebben. Hij wilde dat engelen en mensen zelf voor Hem zouden kunnen kiezen. Dit impliceerde dat er ook engelen en mensen konden zijn, die tegen God zouden kiezen. Hiermee kreeg God ook vijanden in zijn schepping, waarmee Hij de strijd moest aanbinden.

Een tweede antwoord is dat God zijn macht en autoriteit wilde delegeren aan engelen en mensen. Zij kregen een bepaald gezag toegewezen. God wilde samen met hen regeren over zijn schepping. Zo gaf Hij de aarde aan de mensen in beheer, volgens Psalm 115:16. Maar toen de mensen in zonde vielen, gaven zij hun gezag daarmee over aan satan en het rijk van de duisternis. God kan niet zondermeer ingrijpen, omdat Hij de autoriteit over de aarde bewust uit handen heeft gegeven. Mensen en engelen zijn verantwoordelijk voor de aarde, zolang de aardse geschiedenis zal voortduren.

Een derde antwoord is dat als God nú een einde zou maken aan alle geestelijke strijd, dat dit onherroepelijk ook het einde van de aardse geschiedenis en van de huidige wereld betekent. Vele mensen zouden dan samen met satan en zijn trawanten verloren gaan. Goede plannen van God zouden dan niet meer uitgevoerd kunnen worden. God wacht tot de juiste tijd, waarop al zijn plannen zijn vervuld en de goddeloosheid van de mensen haar volheid heeft bereikt. Dan pas zal Hij een einde maken aan deze wereld met haar strijd en oorlog.

Een vierde antwoord is dat God ons door de strijd heen wil vormen en sterker wil maken. Zonder strijd zullen we ook geen volharding en overwinning kennen. Maar als we door de strijd heen overwinnen,

dan zal de overwinning heerlijk zijn. Dan zullen we er als beproefde mensen uitkomen, die een sterk karakter hebben ontwikkeld met Gods hulp. We zullen op een dag de vijand mogen verslaan, samen onze Heer Jezus. Dat zal een dag van overwinning zijn en een heerlijke uitkomst van alle strijd die het gekost heeft. De zegen die Gods kinderen uit de strijd ontvangen is groter dan de narigheid.

Een vijfde antwoord is dat God verheerlijkt wordt door de strijd. We lezen bijvoorbeeld in het boek Exodus dat God het hart van de Farao en de Egyptenaars verhardde, zodat Hij verheerlijkt zou worden door hun ondergang. Doordat zij bleven opschalen en de Israëlieten zelfs tot in de Rietzee achterna joegen, kon God met grote wonderen en tekenen de Egyptenaars verslaan. Hierdoor werd zijn Naam en eer overal bekend. Als de duisternis zichtbaar wordt en de strijd hevig wordt, dan kan God zijn wonderbaarlijke kracht tonen. Hij kan laten zien dat Hij de machtige Strijdheer is, die overwint over zijn vijanden. De nederlaag van Gods vijanden zal tot eer en heerlijkheid van God strekken. God zal in de climax van de strijd verschijnen en zijn overwinning zal geweldig zijn.

Tegen wie strijden we dan precies?

Als een koninkrijk oorlog gaat voeren tegen een ander koninkrijk, dan is het belangrijk om te weten met welke tegenstander zij te maken hebben. Hoe zit het vijandelijke rijk in elkaar? Wat voor een leger hebben zij? Hoe voeren zij de strijd? Dit geldt ook voor de geestelijke strijd, die wij te voeren hebben. Het is belangrijk om te weten wie onze vijand is en hoe hij strijdt. Hierbij is het wel belangrijk om ervoor te waken dat we niet teveel aandacht aan het rijk der duisternis gaan geven, omdat Jezus veel sterker is en zijn Koninkrijk verdient de hoogste aandacht. Toch is het goed om te weten hoe het rijk van de boze in elkaar steekt.

In de vorige paragraaf citeerden we Efeze 6:12. Uit dit vers blijkt dat het rijk van satan in elk geval vier verschillende soorten machten bevat:

1. Overheden (*archas*)
2. Machten (*eksousias*)
3. Wereldbeheersers van de duisternis (*kosmokratoras tou skotous*)
4. Geestelijke machten van het kwaad (*pneumatika tès ponèrias*)

We kunnen hieruit leren dat het rijk van satan, net als ieder ander rijk, met een hiërarchie functioneert. Satan is de hoogste macht in zijn rijk, maar daaronder zijn lagere kwade machten en daaronder staan weer lagere machten. Het lijkt er namelijk sterk op dat deze vier groepen op hiërarchische volgorde worden opgesomd. De overheden hebben het hoogste gezag en de geestelijke machten van het kwaad het laagste gezag. Het woord *archas* betekent namelijk 'de hoogste', 'de eerste', 'de koning' of 'de belangrijkste heerser'. Het gaat hier duidelijk om de hoogste autoriteiten binnen het rijk. Het woord *eksousias* betekent daarentegen 'gedelegeerde macht', 'toegewezen jurisdicties' of 'autoriteiten'. Dit zijn de machten daaronder, die over bepaalde gebieden of zaken aangesteld worden om de dagelijkse regering uit te voeren. Deze twee machten lijken dus ondergeschikt aan elkaar te zijn.

Waar de overheden en de machten vooral in de hemelse gewesten actief zijn, komen we bij punt drie en vier bij de uitvoerende kant op aarde terecht. Hier wordt dan ook concreter wat de uitwerking van deze machten is, namelijk duisternis en kwaad. De wereldbeheersers voeren waarschijnlijk taken uit op wereldniveau en landsniveau. Zij zorgen ervoor dat landen en gebieden onder de invloed van de duisternis blijven. Zij brengen misleiding, verblinding en duisternis op de gebieden van regering, onderwijs, cultuur, religie, vermaak, media, business en familiewaarden. De geestelijke machten van

het kwaad zijn waarschijnlijk de laagste rang van machten, die mensen persoonlijk verleiden tot allerlei kwaad. Met deze geestelijke machten hebben we in het dagelijkse leven veel te maken.

Waarom is dit belangrijk om te weten? Ten eerste zijn sommigen in de vooronderstelling dat satan het wel te druk zal hebben met het grote wereldgebeuren om zich te bekommeren om hun alledaagse dingen. Hierbij wordt uit het oog verloren dat er een hele hiërarchie van machten onder satan zit, waarvan de laagste machten zich echt met heel kleine dingen moeten bezighouden. Die machten proberen één of enkele personen van God vandaan te leiden en mogelijk hopen ze daarbij promotie te maken in het rijk van satan. Er zijn veel kleinere machten van het kwaad om ons heen, die zich dus wel degelijk met ons leven bemoeien.

Ten tweede is dit goed om te weten, omdat sommige gelovigen, met een basaal begrip van geestelijke strijd, lukraak beginnen te vechten met allerlei geestelijke machten. Ze beginnen dingen te bestraffen in Jezus' Naam en nemen zomaar autoriteit over allerlei zaken, zonder hun eigen autoriteit in deze zaken goed te onderzoeken. Hierdoor krijg je veel geestelijke ongelukken. Als twee landen met elkaar in oorlog raken, dan lopen de soldaten ook niet lukraak het vijandelijke kamp binnen om daar eenmansacties te gaan uitvoeren. Dat zou de zaak veel schade berokkenen. Nee, soldaten luisteren naar hun meerderen. Je moet de juiste autoriteit hebben om zaken te bevechten. En sommige dingen kun je alleen samen overwinnen.

Iedereen heeft gezag en autoriteit gekregen over zijn of haar persoonlijke leven. En als ouders heb je in elk geval ook geestelijke autoriteit over kinderen van onder de 12 à 13 jaar. Dit is de leeftijd van *bar mitswah* en *bat mitswah*. In de Joodse traditie wordt gesuggereerd dat kinderen vanaf die leeftijd zelf verantwoordelijk worden voor hun geestelijke welzijn. De geschiedenis van de twaalfjarige Jezus in de Tempel in Lukas 2:41-52 lijkt op deze zelfde lijn te zitten. Er zijn ook getuigenissen bekend over dat het in de geestelijke wereld echt zo werkt. Vanaf 12 of 13 jaar verliezen de ouders het directe geestelijke gezag over hun kinderen. Tot die leeftijd kunnen zij de machten van het kwaad uit de levens van hun kinderen wegsturen. Dit uiteraard in de Naam van Jezus en door het bloed van Jezus. De boze machten moeten daarnaar luisteren, omdat gelovigen dit gezag van Jezus hebben gekregen. We hoeven dus niet bang te zijn voor de boze, want wij hebben voor ons persoonlijke leven en onze jonge kinderen alle autoriteit ontvangen, die we nodig hebben om de overwinning te behalen.

Een ander verhaal is het, wanneer het aankomt op hogere machten. Zeker als het gaat om regionale machten, op het niveau van de wereldbeheersers, kunnen we niet zomaar deze machten commanderen, uitdrijven of wegsturen. Daarvoor is een bepaalde mate van gezag nodig. Jezus delegeert zijn macht aan apostelen en profeten en mensen, die Hij daar speciaal voor aanstelt. Deze gelovigen krijgen het gezag van Jezus om de strijd aan te binden met hogere geestelijke machten. En dan nog werkt dit vaak in teamverband. Deze machten moeten vaak in gezamenlijk gebed en door gezamenlijke geestelijke strijd verslagen worden. De Heilige Geest moet hierbij de leiding hebben.

Het is belangrijk om in gebed te zijn hierover. Vraag de Heer welk autoriteitsgebied Hij jou heeft toevertrouwd. Vraag de Heer met welke machten je te maken hebt, wanneer je geestelijke strijd in je leven ervaart. Het doet er toe wie je als tegenstander hebt, want dat bepaalt ook vaak de tactiek van de verdediging. Nogmaals, in ons eigen persoonlijke leven hebben we sowieso alle autoriteit van Jezus ontvangen. En als God iets op ons pad brengt, mogen we daar ook autoriteit over nemen en daarvoor strijden. Maar laten we uitkijken met lukrake, persoonlijke initiatieven op dit vlak.

Demonen, geesten en gevallen engelen, hoe zit dit...?

In Efeze 6:12 zagen we vier categorieën van boze machten voorbij komen. In de Bijbel worden meer namen gebruikt om categorieën van kwade machten te beschrijven. Er wordt bijvoorbeeld regelmatig gesproken over demonen of duivelen in de Bijbel. Daarnaast wordt er over boze geesten gesproken. Ook vinden we nog verhalen over gevallen engelen. Zijn dit allemaal dezelfde wezens of zijn dit verschillende categorieën wezens?

Dit is nog niet zo eenvoudig te zeggen. De termen 'demon' en 'boze geest' worden in elk geval door elkaar heen gebruikt in het Nieuwe Testament en lijken min of meer samen te vallen. Zo lezen we in Mattheüs 8 dat Jezus een stel demonen uitdrijft, die in een kudde varkens vaart en de steilte afstort in zee. In Markus 5 lezen we precies hetzelfde, maar nu zijn het geen demonen, maar onreine geesten. Hier worden de termen 'demon' en 'boze geest' door elkaar heen gebruikt. Zij lijken dus te spreken over dezelfde groep wezens.

Wat betreft de gevallen engelen, ligt dit een stuk lastiger. De Bijbel lijkt geen directe aanleiding te geven om te geloven dat demonen gevallen engelen zouden zijn. Sterker nog, er zijn goede argumenten voor te geven, dat dit niet het geval is. We lezen namelijk dat demonen of boze geesten de neiging hadden om in een lichaam van een mens of een dier te gaan huizen. Toen Jezus de demonen uitdreef, in het hiervoor genoemde verhaal, smeekten de demonen of ze in een kudde varkens mochten varen. Dit laat zien dat de demonen een lichaam nodig hadden om in te huizen. Dit kan onmogelijk van de engelen gezegd worden, omdat zij vanaf het begin geestelijke wezens zijn geweest, die geen aardse lichamen hadden.

Er is een theorie, die dit verschil kan verklaren. Volgens deze theorie zijn de demonen of boze geesten het nageslacht van de engelen, die seksuele omgang hebben gehad met mensen. Volgens Genesis 6:1-4 gebeurde dit in elk geval in de zondvloedgeneratie en misschien daarna ook nog wel. De gevallen engelen hadden in die dagen seksuele omgang met vrouwen en daaruit werden de reuzen geboren. Deze reuzen waren dus geen mensen en geen engelen, maar iets daar tussenin. Zij waren dus niet volledig geestelijke wezens en ook niet volledig lichamelijke wezens. Toen de reuzen hun lichaam kwijtraakten bij de zondvloed, gingen deze half-geestelijke wezens op zoek naar andere lichamen om in te huizen. Zij zijn over de aarde blijven rondgaan en voeren steeds in andere personen of dieren, omdat zij half-wezens waren. Zij hadden ook een lichaam nodig om te kunnen functioneren.

Als we deze lijn van redeneren aanhouden, dan zijn demonen of onreine geesten, half-geestelijke wezens. Engelen zijn daarentegen volledig geestelijke wezens. Zij hebben geen aardse lichaam nodig om te kunnen functioneren. Zij functioneren ook meer in de hemelsferen, dan hier op aarde. In het plaatje van Efeze 6:12 kunnen we de demonen of onreine geesten dan plaatsen bij **categorie vier** en de gevallen engelen bij categorie één t/m drie. Dit past uitstekend, omdat categorie vier in Efeze 6:12 'geestelijke machten van het kwaad' (*pneumatika tès ponèrias*) genoemd wordt. Deze term is haast identiek aan de term 'onreine/boze geesten' (*pneumata ta akatarta*).

Een aanvullend argument hierbij is dat we de gevallen engelen voornamelijk zien strijden op landsniveau. We treffen in het Oude Testament het idee aan dat ieder aardse koninkrijk, ook een engelvorst boven zich heeft staan. En deze vorsten binden soms de strijd met elkaar aan. Zo zien we de engelvorst van Tyrus uit de hemel vallen in Ezechiël 28. Ook lezen we in Daniël 10:13 dat Gods engel 21 dagen lang moesten strijden met de engelvorst van Perzië, voordat hij bij Daniël kon komen. De engelen regeren dus over grote gebieden en strijden vooral in de hemelse gewesten hun strijd uit. De demonen daarentegen kruipen als het ware over de aarde om een lichaam te zoeken om daarin te kunnen huizen. Zij zijn de vierde en laagste categorie van kwade machten in satans rijk.

Hemelse gewesten, wat is dat?

We zijn nu al een paar keer de term 'hemelse gewesten' tegengekomen. Het is goed om te verduidelijken wat bedoeld wordt met deze term. In het Bijbelse wereldbeeld bestaan er drie hemelen. De eerste hemel is de zichtbare lucht, waarin ook de zon, de maan en de sterren een plaats hebben. De tweede hemel is de plaats, die 'hemelse gewesten' genoemd wordt. Dit is de plaats waar allerlei machten, goed en kwaad, hun geestelijke invloed laten gelden. Deze hemelsfeer is een andere, geestelijke dimensie van onze werkelijkheid. Deze tweede hemel is overal rondom ons aanwezig en ook in de lucht boven ons. Het is de geestelijke dimensie van onze wereld. De derde hemel bevindt zich daarboven. Dit is de hemel waar God zijn Troon heeft en waar Hij aanbeden wordt. In de derde hemel regeert God als Koning en gehoorzaamt alles en iedereen God. Volgens Job 1 en Zacharia 3 had satan nog wel de bevoegdheid om als aanklager bij Gods Troon te verschijnen, in de derde hemel, maar hij heeft in elk geval geen blijvende positie meer daar. In principe is hij de hemel uitgegooid en in de Eindtijd zal dat ook definitief zo gebeuren.³

In 2 Korinthe 12:1-4 schrijft Paulus over een persoon, die tot in de derde hemel is opgetrokken geweest. Hij is daar in het paradijs geweest bij God en heeft onuitsprekelijke dingen gehoord. Hieruit kunnen we opmaken dat er tenminste drie hemelen bestaan. Ook kunnen we hieruit opmaken dat het paradijs zich in de derde hemel bevindt. Dit wordt ook in de Joodse traditie onderwezen. Het paradijs werd na de zondeval in de derde hemel opgetrokken. Vandaar dat we het paradijs nu ook niet meer terug kunnen vinden bij de rivieren Eufraat en Tigris. Jezus belooft de moordenaar aan het kruis, dat hij nog diezelfde dag met Hem in het paradijs zou zijn.⁴ Dit wil zeggen dat overleden gelovigen na hun dood naar dit hemelse paradijs toegaan, in de derde hemel, om daar bij Jezus te zijn.

Dit alles leert ons dat er drie hemelen zijn. De hemelse gewesten zijn dus de tweede hemel, de tussenlaag tussen Gods hemel en de aarde. In deze gewesten wordt de geestelijke strijd nu dagelijks gevoerd. Allerlei engelenmachten proberen het aardse toneel te beïnvloeden vanuit deze tweede hemel. Soms moet er gevochten worden in de tweede hemel om boodschappen van God naar de aarde te brengen, zoals in Daniëls geval, volgens Daniël 10:13. Er moet als het ware een open kanaal gemaakt worden van de derde hemel naar de aarde. De geestelijke strijd spitst zich dus toe op de tweede hemel.

Nogmaals: het is goed om te beseffen dat deze tweede hemel zich overal om ons heen bevindt. Laten we niet meteen naar anderen kijken, als het over geestelijke strijd gaat, maar laten we vooral ons eigen hart en denken onderzoeken. De boze schiet zijn pijlen van verwarring in onze gedachten en gevoelens en levens. Laten we onderscheiden wat bij God vandaan komt, wat bij onszelf vandaan komt en wat bij de boze vandaan komt. Dan kunnen we de strijd op het juiste toneel uitvechten, onder leiding van de Heilige Geest.

De overwinning is zeker!

Het mag ons bemoedigen dat de strijd, hoe zwaar ook, al gewonnen is door Jezus. In Johannes 16:33b zegt Jezus: *In de wereld zult u verdrukking hebben, maar heb goede moed: Ik heb de wereld overwonnen.* Als we Jezus volgen, mogen we weten dat we veilig thuis zullen komen. Onderweg moeten er nog veldslagen gevochten worden, maar de oorlog in zijn geheel is al gewonnen. We mogen strijden voor onze heiliging, de voortgang van Gods Koninkrijk en de redding van anderen, maar we mogen zeker weten dat we meer dan overwinnaars zijn, door Jezus' bloed!

³ Ezechiël 28, Lukas 10:18, Openbaring 12.

⁴ Lukas 23:43.